

Nr 131.

Ankom till Riksdagens kansli den 15 maj 1913 kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anordningar i Sveriges geologiska undersöknings nybyggnad.

(1:a Avd.)

I en till Riksdagen den 7 mars 1913 avlåten till jordbruksutskottets förberedande behandling hänvisad proposition, nr 108, har Kungl. Maj:t under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit Riksdagen att för nyanskaffning och omändring av möbler och montrar m. m. till Sveriges geologiska undersöknings under byggnad varande nya lokaler vid Frescati bevilja ett anslag av 120,000 kronor och därav å extra stat för år 1914 anvisa ett belopp av 20,000 kronor.

Till förberörda statsrådsprotokoll har departementschefen i detta ärende anfört följande:

»I underdånig skrivelse den 16 mars 1912 hemställde chefen för Sveriges geologiska undersökning, att Kungl. Maj:t måtte till 1912 års Riksdag avlåta proposition om beviljande av följande anslag för inredning m. m. i Sveriges geologiska undersöknings under byggnad varande nya lokaler vid Frescati:

1) för nyanskaffning och omändring av möbler och montrar 120,000 kronor att utgå med 60,000 kronor under vart och ett av åren 1913 och 1914;

2) för flyttning av samlingar och inventarier från de nuvarande till de nya lokalerna 8,675 kronor, därav för år 1913 1,000 kronor;

3) för tilläggsanordningar till den fasta inredningen 4,500 kronor; samt

4) för utfyllande av den till 56,870 kronor uppgående, till hälften genom enskild offervillighet täckta kostnaden för vissa lokalers beklädande med naturlig sten, 28,435 kronor.

Vid anmälan av denna framställning den 12 april 1912 erinrade jag beträffande det under punkt 1) begärda anslaget av 120,000 kronor för nyanskaffning och omändring av möbler och montrar därom, att Kungl. Maj:t på föredragning av statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet av samma års Riksdag äskat ett motsvarande anslag, stort 621,500 kronor, för inredning av de olika avdelningarna i det nya naturhistoriska riksmuseum¹⁾, till vars byggnadskomplex Sveriges geologiska undersöknings nya lokal är ansluten. Beträffande detta sistnämnda anslag hade statsutskottet under hänvisning till den begärda summans i förhållande till ändamålet påfallande storlek föreslagit Riksdagen att endast anvisa 175,000 kronor av det för år 1913 begärda beloppet, 210,000 kronor, samt att i övrigt anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa förnyad utredning angående kostnaderna för nämnda inredning samt därefter för Riksdagen framlägga det förslag i ämnet, vartill omständigheterna kunde anses föranleda.

Visserligen vore, enligt vad jag vidare anförde, det framlagda möbleringsförslaget för Sveriges geologiska undersöknings nya lokaler relativt väsentligen billigare än motsvarande förslag för riksmuseum, i det att möbleringskostnaden för sistnämnda institution uppginge till 37 kronor 64 öre per kvadratmeter, medan motsvarande siffra för Sveriges geologiska undersökning belöpte sig till endast 29 kronor 70 öre. Då emellertid en förnyad utredning rörande möbleringskostnaden för riksmuseum syntes vara att förvänta, ansåg jag det lämpligt, att även Sveriges geologiska undersöknings möbleringsfråga vunne beaktande vid denna utredning, detta jämväl med hänsyn till önskvärdheten av att likartade monter- och möbeltyper komme till användning inom hela den för båda institutionerna gemensamma byggnadskomplexen. Under sådana förhållanden fann jag för det dåvarande ej anledning att föreslå någon Kungl. Maj:ts åtgärd med anledning av första punkten i chefens för Sveriges geologiska undersökning förenämnda skrivelse.

Likaledes fann jag ej nödvändigt att då begära anslag för flyttning av samlingar och inventarier till de nya lokalerna, vilken flyttning kunde beräknas komma att äga rum först under loppet av år 1914.

Vad däremot beträffade de två sistnämnda punkterna i omordade

¹⁾ Härtill kom ett anslagskrav å 12,000 kronor för möbler och inredningsföremål i vestibuler samt för soffor och anordningar utomhus, vadan det sammanlagda anslagsbeloppet för inredning av naturhistoriska riksmuseets nybyggnader utgjorde 633,500 kronor.

skrivelse, stode de — enligt vad jag ytterligare anförde — i så intimt samband med det pågående byggnadsarbetet, att de åtgärder, som i detta hänseende kunde prövas erforderliga, borde ofördröjligen vidtagas. I enlighet med min hemställan härutinnan föreslog också Kungl. Maj:t i proposition nr 220 nästlidna års Riksdag att bevilja medel till sistnämnda bägge ändamål, vilket av Riksdagen bifölls.

I fråga om inredningsanslaget till naturhistoriska riksmuseum fattade Riksdagen beslut i enlighet med statsutskottets förslag.

Jag tillåter mig erinra, att efter verkställd ytterligare utredning angående inredningskostnaden för nämnda museum, vilken utredning återfinnes under punkten 27 i det vid innevarande års statsverksproposition fogade statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 14 januari 1913, Kungl. Maj:t funnit sig kunna godkänna en nedprutning i det ursprungligen beräknade beloppet, 633,500 kronor, med allenast 18,244 kronor till 615,256 kronor, av vilken nedprutning allra största delen eller 15,000 kronor skett genom minskning i posten för oförutsedda utgifter. Då av 1912 års Riksdag beviljats 175,000 kronor, har Kungl. Maj:t nu begärt återstående 440,256 kronor, varav hälften å extra stat för år 1914.

Jag anhåller nu att få återupptaga frågan om anslag till geologiska undersökningen för inredning och flyttning. Härom anförde undersökningens chef i förberörda skrivelse den 16 mars 1912 följande.

Vid uppgörande av möbleringsförslaget, som närmare framginge av vid skrivelsen fogade inventarieförteckningar med kostnadsberäkningar och ritningar och vars detaljer utarbetats av museiföreståndaren d:r A. H. Westergård samt statsgeologen fil. lic. L. von Post, hade chefen eftersträvat att i största möjliga utsträckning bruka den inredning, som förefunnes inom undersökningens nuvarande lokaler. Detta hade också lyckats i sådan utsträckning, att hela den nuvarande inredningen i arbetsrum samt magasinssalar komme att anbringas i de nya lokalerna, varförutom även en del av den nuvarande skådesamlingens inredning efter någon förändring kunde användas i den nya byggnaden.

Vid den oundgängliga betydande nyanskaffningen av montrar och möbler hade eftersträvat att utan alltför väsentliga inskränkningar med hänsyn till ändamålsenlighet och snygghet nedbringa kostnaderna till minsta möjliga. Den slutsumma på 120,000 kronor, till vilken chefen härutinnan kommit, vore ju i och för sig mycket betydande, men torde dock få anses ganska anspråkslös, om en jämförelse gjordes mellan densamma och de summor, som av intendenterna vid riksmuseum efter

noggrann omprövning av frågan om kostnadernas nedbringande blivit begärda för möblering av de olika avdelningarna vid nämnda museum. Att så vore fallet framginge klarare av nedan angivna jämförande tal beträffande å ena sidan Sveriges geologiska undersökning samt å den andra dels riksmuseum i dess helhet, dels de 3 avdelningar, den mineralogiska, den paleobotaniska och den zoopaleontologiska, vilka med avseende å samlingarnas beskaffenhet närmast erinrade om Sveriges geologiska undersökning:

	Golvareal. kvm.	Möbl.-kostn. kr.	Möbl.-kostn. per kvm. kr.
Hela riksmuseum.....	16,510	621,500	37.64
Mineralogiska avdelningen.....	2,370	93,700	39.54
Paleobotaniska »	1,386	46,600	33.62
Zoopaleontologiska »	2,220	69,100	31.13
Sveriges geologiska undersökning.....	4,040	120,000	29.70

Såsom av denna jämförelse framginge, hade man lyckats nedbringa inredningskostnaden till relativt anspråkslösa dimensioner. Härvid borde ytterligare beaktas, att inom Sveriges geologiska undersöknings lokaler komme att arbeta en personal, uppgående till $\frac{3}{4}$ av personalen inom hela riksmuseum. Chefen vågade också beteckna förevarande anslags-äskande såsom ett minimiförslag, i vilket inskränkningar ej kunde göras, utan att antingen institutionens verksamhet därigenom komme att lida mycket väsentliga olägenheter eller ock ett supplerande inredningsanslag skulle redan inom de närmaste åren bliva av trängande behov påkallat.

Rörande kostnaden för transport av samlingar och inventarier från den nuvarande lokalen i huset Mästersamuelsgatan nr 44 till de nya lokalerna vid Frescati hade anbud inhämtats från möbeltransportfirman Freys express, som på detta område syntes äga de största resurserna och erfarenheterna. Såsom framginge av bilagt anbud från nämnda firma, komme kostnaden för nämnda arbete att belöpa sig till 8,675 kronor, däri inberäknat ersättning även för in- och uppäckning av samtliga institutionen tillhörande föremål förutom vissa särskilt ömtåliga sådana, vilka komme att successivt inpackas med tillhjälp av undersökningens egna arbetskrafter.

En mindre del av anslaget, 1,000 kronor, behövde disponeras redan under år 1913. Återstoden behövde disponeras först under år 1914.

I underdånig skrivelse den 15 februari 1913 har chefen för Sveriges

geologiska undersökning ytterligare anfört, att han med uppmärksamhet följt utredningen om kostnaden för riksmuseets inredning och därvid, bland annat, med intendenten för den zoopaleontologiska avdelningen överlagt, i vad mån överensstämmelse kunde vinnas beträffande monter- och möbelyper. Dessa utredningar hade emellertid ej föranlett honom att i någon punkt frångå sin i skrivelsen den 16 mars 1912 framlagda beräkning rörande inredningskostnaden för Sveriges geologiska undersökning, vilken kostnad, med hänsyn till lokalernas omfattning, ju vore väsentligen billigare än kostnaden för riksmuseets inredning.

I Riksdagens skrivelse rörande förnyad utredning angående kostnaden för anskaffande av möbler och montrar till riksmuseum hade framhållits, att en viss besparing skulle kunna göras genom att inskränka användningen av spegelglas i montrar och skåp. Om vid inredningen av Sveriges geologiska undersöknings lokaler spegelglaset i utställningsmontrerna utbyttes mot s. k. dubbeltjockt fönsterglas, skulle visserligen en besparing å 2,325 kronor 80 öre kunna göras, men med hänsyn till beskaffenheten av de små och delvis otydliga föremål, som skulle utställas i undersökningens museum, ansåge chefen det vara alldeles oförsvärligt att använda annat än spegelglas. Han ville i detta hänseende åberopa de uttalanden, som för riksmuseets vidkommande blivit gjorda dels av intendenterna, dels av chefen för ecklesiastikdepartementet.

Då dessutom alla montrar och andra inredningsföremål i de nuvarande lokalerna, som på något sätt kunde i framtiden utnyttjas, blivit anbringade i inredningsplanen för den nya byggnaden, hade för visso all möjlig sparsamhet iakttagits vid kostnadsberäkningens uppgörande.

Byggnadsarbetet hade nu framskridit så långt, att man med viss grad av säkerhet kunde angiva den ungefärliga tidpunkten, då flyttningen skulle kunna ske. Enligt upplysningar, som lämnats av arkitekten Anderberg, skulle de nya lokalerna kunna väntas vara färdiga mot slutet av år 1914. Då försiktigheten bjöde, att rummen finge grundligt uttorka, innan korkmattor pålades och inflyttningen ägde rum, samt flyttningen endast med stor olägenhet skulle kunna verkställas på annan årstid än sommaren, då geologerna vore ute på fältarbete, vore det tydligt, att besittningstagandet av de nya lokalerna ej kunde ske förrän sommaren 1915.

Sedan sålunda tiden för flyttningen blivit bestämd, hade chefen hänvänt sig till de firmor, som anmodats att leverera inredningen, med en förfrågan, när de senast önskade den definitiva beställningen för att kunna med omsorgsfullt arbete och användande av väl torkat trä verk-

ställa leveranserna under förra hälften av 1915. Med anledning härav hade firmorna betingat sig, att beställningarna gjordes senast den 1 augusti, respektive den 1 oktober innevarande år.

Firmorna hade också tillfrågats om tiderna för likvidens erläggande och därvid förklarar, att för virkesinköp m. m. en mindre del av beloppet, cirka 20,000 kronor, önskades erlagd redan under loppet av år 1914, mot det att betryggande säkerhet för de erhållna förskotten ställdes. Av inredningsanslaget, 120,000 kronor, behövde sålunda 20,000 kronor finnas disponibla under år 1914, och återstoden, 100,000 kronor, under år 1915.

För den händelse nybyggnaden mot förmodan skulle bli färdig å sådan tid, att en flyttning av den redan befintliga materielen kunde ske redan år 1914, funne chefen försiktigheten kräva, att flyttningsanslaget, 8,675 kronor, kunde disponeras redan under år 1914.

På grund av vad sålunda blivit anfört, har chefen anhållit, att Kungl. Maj:t måtte till Riksdagen avlåta proposition om beviljande av följande anslag för inredning av Sveriges geologiska undersöknings under byggnad varande nya lokaler vid Frescati samt för flyttning från de nuvarande till de nya lokalerna, nämligen

1) för nyanskaffning och omändring av möbler och montrar 120,000 kronor, att utgå med 20,000 kronor under år 1914 och med återstående 100,000 kronor under år 1915; samt

2) för flyttning av samlingar och inventarier från de nuvarande till de nya lokalerna 8,675 kronor, att utgå under år 1914.

Redan nästföregående år framhölls, att de beräknade inredningskostnaderna per kvadratmeter golvareal vore väsentligt lägre för geologiska undersökningens än för riksmuseets lokaler. De utredningar, som sedan dess ägt rum, synas mig hava tillfyllest ådagalagt, att förstnämnda kostnader icke kunna anses vara för högt beräknade, utan att tvärtom all hänsyn blivit tagen till sparsamhetens krav ävensom till möjligheten att nedbringa kostnaderna genom att använda förutvarande inredningsföremål. I detta sammanhang vill jag särskilt framhålla, att Kungl. Maj:t på grunder, som anförts i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 14 sistlidne januari, icke ansett sig kunna biträda förslaget att inom naturhistoriska riksmuseet utbyta spegelglas till de montrar och skåp, för vilka dylikt glas avsetts, mot billigare s. k. dubbeltjockt fönsterglas. Samma skäl tala för spegelglasets bibehållande inom geologiska undersökningens museum. Jag får alltså tillstyrka

chefens för undersökningen förslag i fråga om anslag till inredningskostnaden.

Med hänsyn till vad undersökningens chef upplyst angående den antagliga inflyttningstiden synes emellertid något anslag till flyttningskostnader icke vara erforderligt för år 1914.»

Enligt det föreliggande förslaget äro utställningsmontrerna i den geologiska undersökningens nya lokal vid Frescati avsedda att förses med spegelglas. Under erinran att Riksdagen förut innevarande år vid behandlingen av punkt 27 under åttonde huvudtiteln angående inredningen av naturhistoriska riksmuseets nybyggnader vid Frescati, till vars byggnadskomplex den geologiska undersökningens nya lokal är ansluten, beslutat, att beträffande skåpen och de mindre montrerna till besparing av kostnaderna för inredning av berörda museibygnader s. k. dubbeltjockt fönsterglas skall användas i stället för spegelglas, vill utskottet uttala, att enligt utskottets åsikt jämväl vid inredningen av nu ifrågavarande lokal inskränkning i användningen av spegelglas bör på lika sätt ske, varigenom, enligt vad av den i ärendet verkställda utredningen framgår, skulle uppstå en besparing av i jämnt tal 2,300 kronor. På grund härav anser utskottet, att det nu äskade anslaget kan minskas med nämnda belopp 2,300 kronor till 117,700 kronor, varav 20,000 kronor bör anvisas för år 1914. Utskottet, som i övrigt icke funnit anledning till erinran mot förevarande framställning, får alltså hemställa,

Utskottet.

att Riksdagen må för nyanskaffning och omändring av möbler och montrar m. m. till Sveriges geologiska undersöknings under byggnad varande nya lokaler vid Frescati bevilja ett anslag av 117,700 kronor och därav å extra stat för år 1914 anvisa ett belopp av 20,000 kronor.

Stockholm den 25 april 1913.

På jordbruksutskottets vägnar:

GÖSTA TAMM.

Närvarande: herrar Tamm, Odelberg, frih. De Geer, Paulson, Fahlén, Lindblad, Pers, Ericsson, Lundell, Kronlund, Andersson, Linders, Bosson, Tysk och Olausson.

Reservation

av *A. Pers.*
